

**Узагальнений бюлетень про стан масивів поверхневих вод
у суббасейні Прип'яті та середнього Дніпра у межах Житомирської
області за ІV квартал 2021 року**

Моніторинг поверхневих вод в суббасейні Прип'яті проводився на 3 МПВ, забір води з яких здійснюється для задоволення питних і господарсько-побутових потреб населення на річках Случ, Уж та Хомора та 7-ми транскордонних водотоках на річках Прип'ять, Уборть, Горинь, Льва, Ствига та Стир.

За 2021 року забезпечено виконання планових показників у повному обсязі, з яких:

суббасейн Прип'яті:

- хімічні та фізико-хімічні показники - 131 проба/3260 вимірювань
- радіологічний моніторинг поверхневих вод - 95 проб.

суббасейн середнього Дніпра у межах Житомирської області:

- хімічні та фізико-хімічні показники - 60 проб/1350 вимірювань
- радіологічний моніторинг поверхневих вод - 12 проб.

Якість поверхневих вод басейну річки Прип'ять та середнього Дніпра по більшості показників знаходиться значно нижче ГДК (гранично-допустимих концентрацій) для водойм госпитного та рибогосподарського водокористування. В цілому значення показників якості в басейні річки Прип'ять та середнього Дніпра майже не відрізняються від аналогічного періоду минулого року та знаходяться на задовільному рівні, що підтверджуються сезонними коливаннями гідрологічного та гідрохімічного режиму.

Має місце перевищення ГДК по наступних показниках:

суббасейн Прип'яті -питні водозабори:

- хімічне споживання кисню (ХСК) в 1,3–2,1 раза (19,83- 31,67 мгО/дм³) 3 проби (ГДК= 15,0мгО/дм³).

- залізо загальне в 1,4 раза (0,425 -0,432 мг/дм³) 2 проби (ГДК=0,3 мг/дм³).

транскордонні водотоки:

- біологічне споживання кисню (БСК₅) в 1,1 раза (3,32 мгО₂/дм³) 1 проба (ГДК= 3,0 мгО₂/дм³).

- залізо загальне в 1,9 – 8,5 раза (0,194 -0,847 мг/дм³) 6 проб (ГДК=0,1 мг/дм³).

- нітроген амонійний в 1,2 раза (0,622 мг/дм³) 1 проба (ГДК=0,5 мг/дм³).

суббасейн середнього Дніпра у межах Житомирської області- питні водозабори:

- хімічне споживання кисню (ХСК) в 1,8–3,1 раза (26,94- 46,67 мгО/дм³) 5 проб (ГДК= 15,0мгО/дм³).

- біологічне споживання кисню (БСК₅) в 1,1 – 1,4 раза (3,23 – 4,13 мгО₂/дм³) 2 проби (ГДК=3,0 мгО₂/дм³).

- залізо загальне в 1,2 – 2,6 раза (0,351 -0,782 мг/дм³) 3 проби (ГДК=0,3 мг/дм³).

- марганець в 1,4 – 2,3 раза (0,135 – 0,225 мг/дм³) 2 проби (ГДК=0,5 мг/дм³).

Вміст нітрогену нітратного, фосфору ортофосфатів знаходиться нижче рівня токсичної дії. Їх присутність свідчить про процеси біологічного окислення органічних сполук.

Кисневий режим у створах задовільний більше 4,0 мгО₂/дм³: суббасейн Прип'яті - 7,40-12,59 мгО₂/дм³, суббасейн середнього Дніпра - 11,20-12,80 мгО₂/дм³, жорсткість середня, мінералізація води оптимальна. Прозорість води 13 см в р. Гнилоп'ять, 59 км, питний в/з м. Бердичів.

Згідно наказу Міндовкілля № 410 від 31.12.2020 року з 01 травня 2021 року діагностичний моніторинг масивів поверхневих вод проводиться на 16 річках:

Прип'ять, Случ, Хомора, Уборть, Уж, Турія, Стохід, Стир, Путилівка, Іква, Горинь, Устя, Льва, Ствига, Полква та Болдурка.

Загалом Програмою діагностичного моніторингу у суббасейні Прип'яті охоплено 32 МПВ, що становить 3,1 % від визначених (1040 МПВ) на 35 пунктах спостережень. Якість води контролюється за вмістом забруднюючих пріоритетних та басейнових специфічних речовин.

суббасейн Прип'яті:

У досліджених протягом IV кварталу пробах перевищень максимальних значень Екологічного Нормативу Якості (ЕНЯ_{max}) вмісту забруднюючих пріоритетних речовин не зафіксовано. Разом з тим із 56 контрольованих показників найчастіше фіксується присутність пестицидів та інсектицидів, які використовуються у сільському господарстві для боротьби зі шкідниками; поліароматичних вуглеводних сполук, які використовуються у синтезі барвників і лікарських речовин та летких органічних сполук, що використовуються у фармакології та при виготовленні пестицидів і барвників.

Найбільша їх присутність із досліджених проб на початок кварталу, а це 9 забруднюючих речовин зафіксована у р. Уж, 172 км, питний в/з м. Коростень, із них: 3 – групи пестициди та інсектициди (антразин, антрацен, тербутрин), 2 – поліароматичні вуглеводні (флуорантен, нафталін) та 2- леткі органічні сполуки (дихлорметан (хлористий метилен), трихлорметан (хлороформ) та 2 – хлоровані вуглеводні (трихлоретилен, тетрахлоретилен).

Порівняно із попереднім кварталом має місце зниження вмісту специфічних синтетичних показників у поверхневих водах суббасейну Прип'яті.

Серед пріоритетних небезпечних речовин досліджуються несинтетичні показники групи важких металів, це кадмій, ртуть, нікель, мідь, цинк, хром і миш'як.

У досліджених пробах вміст важких металів присутній, але їх показники значно нижче максимальних значень Екологічного Нормативу Якості (ЕНЯ_{max}).

На середину кварталу зафіксованого незначне перевищення ЕНЯ_{max} за вмістом ртуті і її сполук у річці Іква, с. Сапанів (0,084 мкг/дм³) при ЕНЯ_{max} 0,07 мкг/дм³.

У суббасейні Прип'яті відзначається високий рівень заболоченості. З поверхні боліт у водні об'єкти надходять природні органічні речовини гумусового походження, як результат у поверхневих водоймах визначається підвищений вміст органічного забруднення, заліза загального. Крім того вплив на формування якості води чинять процеси розкладання органічних речовин, спричинені продуктами життєдіяльності живих організмів, які потрапляють у водні об'єкти, передусім, від точкових джерел з недостатньо очищеними стічними водами населених пунктів, промисловими стічними водами.

Навантаження небезпечними речовинами пов'язане з впливом пріоритетних речовин, які у великій кількості надходять до водних об'єктів як від точкових, так і дифузних джерел.

суббасейн середнього Дніпра у межах Житомирської області:

Найбільший вміст забруднюючих пріоритетних речовин із досліджених проб зафіксовано на початок кварталу, а це 8 забруднюючих речовин по р. Гнилоп'ять, 59 км, питний в/з м. Бердичів та р. Гнилоп'ять, Медведівське вдсх., із них: 4 – групи пестициди та інсектициди, 1 – поліароматичні вуглеводні та 3- леткі органічні сполуки.

Порівняно із попереднім кварталом має місце зниження вмісту специфічних синтетичних показників у поверхневих водах суббасейну Прип'яті.

Порівняно з попереднім кварталом визначається покращення якості води за вмістом специфічних синтетичних показників по усіх пунктах моніторингу.

Узагальнена інформація про результати моніторингу якості вод у контрольованих створах надана органам місцевого самоврядування, управлінню екології та природних ресурсів Житомирської облдержадміністрації.

Результати вимірювань опубліковані за допомогою веб-системи Держводагентства «Моніторинг та екологічна оцінка водних ресурсів України» <http://monitoring.davr.gov.ua>, яка вміщує інформацію про:

- водний об'єкт, на якому проводиться моніторинг вод
- показники, за якими проводиться дослідження
- періодичність здійснення вимірювань
- лабораторію, яка здійснює відбір проб та проводить вимірювання.

Інтерактивна карта забрудненості річок (<https://texty.org.ua/water/>) по результатам моніторингу дає можливість оцінити стан водного об'єкта по параметрам забруднення, порівняти його із встановленими нормами, з'ясувати як дані змінювалися протягом 5 років.